

Studiul eficienței economice al unor culturi de câmp în condițiile din Câmpia Brăilei

**The study of the economic efficiency of some field crops
under the conditions of the Brăilei Plain**

Niculina Ioniță¹, Liviu Mărcuță¹, Daniel Stanciu²,
Luxița Rîșnoveanu^{3,4}

Abstract

The research was carried out at CC Deagrimex LLC in the period 2017-2018, and had as objective the analysis of the economic efficiency of five crops: wheat, barley, corn, sunflower and rapeseed. From a climatic point of view, the year 2017 proved to be optimal for all the crops analyzed. The drought recorded in 2018 decreased the harvest and decreased the economic efficiency of crops.

On the average of the two years among the cereals, the most profitable proved to be the barley crop which achieved 1584 lei/ha net income + subsidies and with a rate of return of 27.76%, after which followed corn and wheat with 885-1099 lei/ha, rates of return 9.77-4.88%.

Among the oleaginous plants in the years with optimal climatic conditions for the installation of rapeseed culture, it is a very profitable species (rate of return 28.54%); in unfavorable conditions, the sunflower crop is preferable (rate of return 30.15%).

In order to comply with the conditions of eco-conditionality, GAEC 6-8 from PNS 2023-2027, it is recommended to keep the five species in rotation and together with a leguminous species, alfalfa, soybean, pea, five percent and 5% of the area intended for fallow.

Cuvinte cheie: producție, culturi de câmp, rentabilitate, exploatație agricolă.

Keywords: production, field crops, profitability, agricultural exploitation.

INTRODUCERE

Rezultatul activităților desfășurate în domeniul agricol este influențat în general de foarte mulți factori, dintre care condițiile climatice și lipsa irigațiilor au o influență foarte mare, mai ales atunci când exploatarea agricolă se află în zone expuse fenomenelor climatice extreme, secete, arșițe, variații mari de temperatură, distribuție neuniformă a

¹USAMV București. E-mail: nicoletta_ionita2009@yahoo.com; marcuta.liviu@managusavmv.ro

²SC Deagrimex SRL

³SCDA Brăila

⁴ASE București, EAM

precipitațiilor. Din acest considerent, managerilor exploatațiilor agricole, le revine misiunea stabilirii strategiilor care să le asigure o eficiență ridicată a culturilor.

Acest lucru se poate face numai în condițiile unei analize amănunțite a principalelor elemente de tehnologie, de costuri, cheltuieli și venituri.

În prezent, în contextul economic actual, costurile activităților desfășurate sunt în creștere, cauzele fiind multiple, de la creșterea inflației până la complexitatea proceselor de producție. De aceea, urmărirea, gestionarea și calcularea costurilor de producție reprezintă un element important pentru funcționarea într-un mediu de afaceri care devine din ce în ce mai competitiv.

Implementarea măsurilor de utilizare corectă a resurselor și de eficientizare a cheltuielilor contribuie la îmbunătățirea performanțelor financiare ale fermei și la creșterea competitivității acestora pe piață.

Gestionare corectă și eficientă a cheltuielilor poate contribui la creșterea semnificativă a beneficiilor, atât a celor economice, dar și a celor sociale sau de mediu.

Astfel, cunoșterea și gestionarea eficientă a costurilor este nu doar o necesitate, ci o măsură obligatorie care trebuie să se bazeze pe implementarea unor strategii adecvate care să poată duce la creșterea performanțelor financiare ale entităților economice și la consolidarea poziției lor pe piață.

Diversitatea părerilor cu privire la noțiunea de cost evidențiază faptul că definirea costurilor se face diferit, în raport de cerințele utilizatorilor. De asemenea, analiza detaliată a costurilor de producție, modalitatea de determinare a pierderilor sau estimarea eficienței utilizării resurselor oferă informații care sunt utilizate în luarea deciziilor, adică în contabilitatea managerială. De aceea managerii trebuie să fie preocupați nu doar de informațiile referitoare la costurile activității trecute, dar și de costurile viitoare, deoarece nivelul acestora stă la baza deciziilor luate, rezultând astfel că la nivelul fiecărei entități economice este nevoie de un sistem informațional al costurilor care trebuie să fie cât mai bine organizat și eficient.

MATERIAL ȘI METODE

Cercetările prezentate în această lucrare s-au desfășurat în perioada 2017-2018 în cadrul SC Deagrimex SRL. Societatea a fost înființată în 2004, cu sediul în Scorțaru Vechi fiind înregistrată sub codul CAEN 0111. Activitatea constă în: cultivarea cerealelor (grâu, porumb, sorg, orz și orzoaică, secară, ovăz, mei), cultivarea plantelor leguminoase (fasole, bob, năut, mazăre, linte etc.), cultivarea plantelor cu semințe oleaginoase (floarea-soarelui, rapiță, soia, bumbac pentru semințe, ricin, in pentru semințe, muștar, sofrănel, susan pentru semințe).

Dintre cereale, SC Deagrimex SRL cultivă grâu, porumb, orz, ca plante oleaginoase are în structura de culturi, floarea-soarelui și rapiță, iar ca sursă de azot remanent, fixat pe cale simbiotică utilizează lucernă pentru furaj și lucernă pentru sămânță.

În lucrare se face o analiză care ajută la estimarea evoluției unui fenomen folosind atât metode de cercetare previzionale sau de prognoză, cât și metode de simulare a rezultatelor în raport de condiții posibile, având un rol important în consolidarea și dezvoltare economică a unei societăți (Vâlceanu și colab., 2005).

Analiza costurilor sau a cheltuielilor reprezintă un element important în activitatea desfășurată de către societate, având în vedere faptul că urmărește atât consumul, cât și utilizarea factorilor de producție (Tindeche, 2013).

Pornind de la modul în care se consumă sau cum sunt utilizați factorii de producție, se poate stabili măsura în care produsele sau serviciile prestate înregistrează o anumită eficiență a activității desfășurate, dar și competitivitatea entității economice în raport cu piața (Ghic și Grigorescu, 2008; Ioniță și colab., 2018).

Pentru stabilirea eficienței și competitivității este necesară o analiză detaliată a cheltuielilor, pe categorii, în primul rând urmărind cheltuielile aferente veniturilor, iar în al doilea rând urmărind eficiența categoriilor de cheltuieli, care pot fi fixe și variabile, directe și indirecte etc. (Robu și colab., 2014).

Au fost calculați principalii indicatori referitori la venit, profit, rata rentabilității, pragul de rentabilitate, rata riscului de exploatare (după formule adecvate propuse de Mărcuță și Mărcuță, 2019).

Subiectul prezentei lucrări îl reprezintă analiza principalilor indicatori economici, la grâu, orz, porumb, floarea-soarelui și rapiță în perioada 2017-2018.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

PREZENTAREA CADRULUI NATURAL

Cadrul natural al studiului se găsește în partea de nord-est a Câmpiei Brăganului care face parte din Câmpia Română.

Datele climatice utilizate în perioada 2017-2018 au fost înregistrate la Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Brăila care se află în apropierea cadrului experimental. Din datele meteorologice se poate constata o creștere a temperaturii aerului față de normala pe 44 ani. În anul 2017 temperatura aerului a înregistrat o creștere de 0,1°C, iar în 2018 temperatura a crescut foarte mult cu 1,5°C. Această creștere a temperaturii este denumită fenomen de încălzire globală, nu este specifică doar zonei Brăilei ci se întâlnește la nivelul întregii țări.

Din analiza temperaturilor prezentate în tabelul 1 și figura 1 se distinge anul 2017-2018 ca fiind cel mai călduros an din perioada experimentală, cu o temperatură care a depășit media multianuală cu 1,5°C.

În ceea ce privește cantitatea de precipitații înregistrată în perioada experienței, 2017-2018, pe total an, față de o medie multianuală de 442 mm, în anul 2017 s-au înregistrat 607,0 mm, după care a urmat un an secetos, 2018, cu 466,2 mm.

Tabelul 1

Date climatice înregistrate la SCDA Brăila, în perioada 2017-2018
 (Climatic data recorded at ARDS Brăila, during 2017-2018 period)

Luna	Precipitații (mm)			Temperatura (°C)		
	Normala	2016-2017	2017-2018	Normala	2016-2017	2017-2018
X	30	127	79,0	11,5	10,1	11,5
XI	33	57	40,0	5,6	5,4	7,1
XII	36	3	38,0	0,6	-0,4	3,3
I	28	22	16,0	-2,1	-5,1	0,4
II	27	40	79,0	-0,2	0,6	0,9
III	26	14	38,0	4,7	8,2	2,9
IV	35	73	6,0	11,2	10,1	14,9
V	48	31	23,0	16,7	16,6	19,3
VI	62	107	54,0	20,9	22,0	22,5
VII	46	125	81,0	22,9	22,7	22,8
VIII	30	2	0,2	22,1	23,2	24,2
IX	32	6	12,0	17,3	19,1	19,1
Suma/Media	442	607,0	466,2	10,9	11,0	12,4

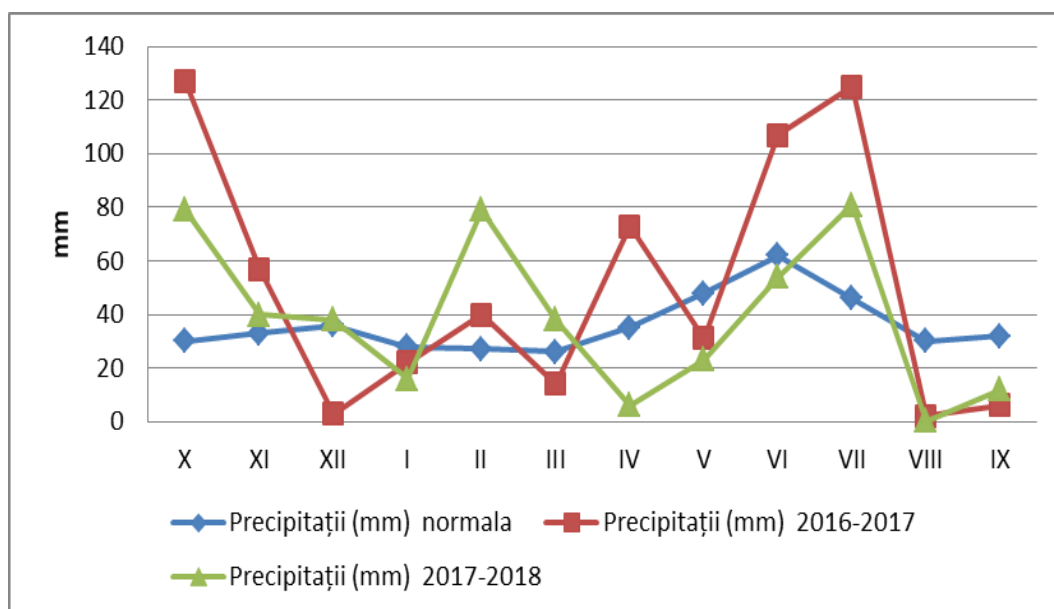

Figura 1 – Precipitațiile înregistrate la SCDA Brăila, în perioada 2017-2018
 (Rainfalls registered at ARDS Brăila, during 2017-2018 period)

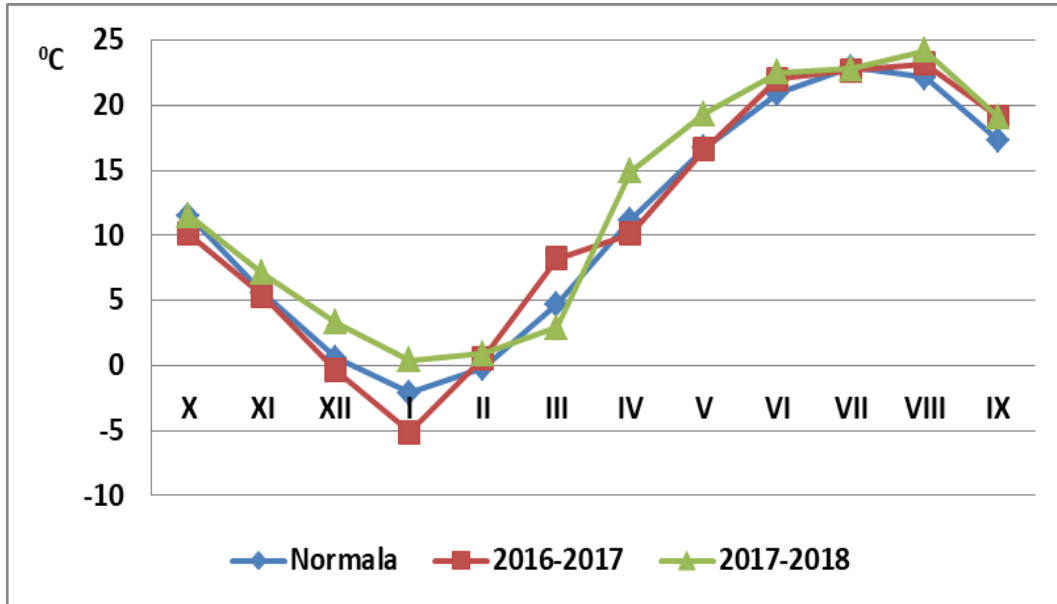

Figura 2 – Temperatura înregistrată la SCDA Brăila, în perioada 2017-2018
(Temperature registered at ARDS Brăila, during 2017-2018 period)

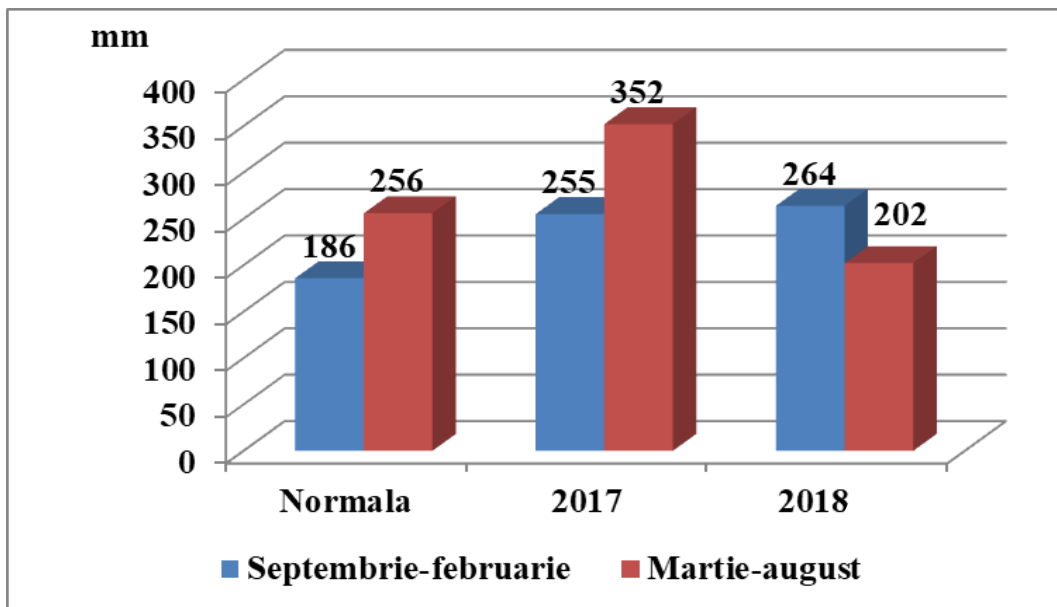

Figura 3 – Repartiția precipitațiilor în anii 2017-2018 comparativ cu normala zonei
(The distribution of precipitation in the years 2017-2018 compared to the normal of the area)

Producția la culturi agricole este mult influențată de repartitia precipitațiilor, un rol important având și precipitațiile din sezonul rece (figura 3), față de media anuală când în perioada septembrie-februarie s-au înregistrat 186 mm, în anul agricol 2016-2017, au fost 255 mm și 264 mm în anul următor, ceea ce a contribuit la dezvoltarea plantelor chiar dacă au urmat perioade secetoase (aprilie-mai 2018, cu 6 și respectiv 23 mm). Nivelul și repartitia precipitațiilor au influențat producția ce s-a realizat la cereale și plante oleaginoase la SC Deagrimex SRL astfel, în anul 2017 la cultura de grâu s-a obținut o producție de 6,14 t/ha, anul 2017 fiind un an bun pentru grâu din punct de vedere climatic.

Pentru realizarea acestei producții s-au cheltuit 3371 lei/ha din care 2859 lei/ha (84,80%) au fost cheltuielile variabile, iar diferența, respectiv 512 lei/ha au fost cheltuielile fixe.

Cu o valoare a producției de 3566 lei/ha, la cultura de grâu, în anul 2017, s-a obținut un venit net de 175 lei/ha, respectiv rata venitului net a avut valoarea de 5,19%. Luând în calcul și subvențiile, rata venitului net plus subvenții a crescut la 28,96%.

Costul de valorificare a fost mai mare cu 30 lei/t decât costul de producție, (550 lei/t costul de producție și 580 lei/t costul de valorificare), astfel că s-a obținut un profit de 31,63 lei/t de grâu, rata rentabilității a avut valoarea de 5,77%, corespunzătoare unui prag de rentabilitate de 2859 lei/ha, sau 4,93 t/ha, rata riscului fiind destul de ridicată, 80,17% (tabelul 2).

Anul agricol 2017-2018, a avut un regim de precipitații apropiat de normală, s-au înregistrat 466,2 mm, față de 442 mm normală, pe fondul unor temperaturi cu 1,5°C mai mari decât media multianuală, respectiv 12,4°C față de 10,9°C și nu s-a dovedit propice pentru cultura grâului, datorită deficitului hidric foarte mare din luna aprilie când s-au înregistrat numai 6 mm, după care a urmat luna mai, lună cu consum maxim pentru cultura grâului, cu doar 23 mm.

În aceste condiții climatice, producția de grâu a fost de 5,33 t/ha și a reprezentat 86,61% din producția anului anterior, 2017.

Din punct de vedere managerial, tehnologia a fost adaptată la situația dată și au fost reduse unele cheltuieli cu fertilizarea fazială, astfel că, per total, cheltuielile au fost de 2877 lei/ha (85,30% față de anul 2017), din care cheltuielile variabile au reprezentat 2144 lei/ha (74,50%).

Așa cum se știe, prețul de piață este dictat de cerere și ofertă, astfel că în anul 2018, prețul de valorificare a fost cu 10 lei/t mai mic decât prețul de cost și cu 50 lei/t mai mic decât prețul de livrare din anul 2017, ceea ce a condus la obținerea unor indicatori negativi în ceea ce privește eficiența culturii (venit net = -45,50 lei/ha, pierderi de -50,75 lei/ha; -9,48 lei/t, rata rentabilității = -1,76%), corespunzător unui prag de rentabilitate de 2144 lei/ha și o rată a riscului de exploatare de 75,84%. Cu toate acestea, în medie pe doi ani de cercetare, cultura de grâu a fost rentabilă, toți indicatorii au fost pozitivi, profitul realizat fiind de 71,96 lei/ha, 11,08 lei/t, dar cu o rată mică a rentabilității de numai 2,01%, pragul de rentabilitate a fost de 2501 lei/ha, respectiv 4,49 t/ha producție principală și o rată a riscului de exploatare destul de ridicată (78,01%).

Tabelul 2

**Principalii indicatori economici la cultura de grâu în perioada 2017-2018
la SC Deagrimex SRL**
(The main economic indicators for the wheat crop during 2017-2018 at CC Deagrimex LLC)

INDICATORI	U.M.	2017	% media 2017-2018	2018	% față de 2017	% media 2017-2018	MEDIA
Producția	t/ha	6,14	107	5,33	86,81	92,94	5,74
Valoarea producției	lei/ha	3566	112	2826,2	79,26	88,43	3196
Subvenții	lei/ha	801	98	840	104,82	102,35	820,69
Produs brut	lei/ha	4367	109	3666	83,95	91,27	4016,71
Cheltuieli totale	lei/ha	3371	108	2877	85,33	92,09	3124,05
Cheltuieli variabile	lei/ha	2859	114	2144	74,98	85,7	2501,21
Cheltuieli fixe	lei/ha	512	82	733	143,09	117,73	622,86
Cost de producție	lei/ha	550	101	540	98,18	99,08	545
Prețul de valorificare	lei/ha	580	105	530	91,38	95,50	550
Venit impozabil	lei/ha	194	270	-50,57	-26,57	-70,28	71,96
Venit net	lei/ha	175	270	-45,51	-26,00	-70,28	64,76
Venit net + subvenții	lei/ha	976	110	794	81,37	89,73	885,45
Rată venit impozabil	%	5,77	288	-1,76	-30,5	-87,78	2,01
Rată venit net	%	5,19	288	-1,582	-30,48	-87,69	1,8
Rată venit net + subvenții	%	28,96	102	27,62	95,37	97,63	28,29
Profit sau pierdere pe unitatea de producție	lei/ha	194,48	270	-50,57	-26	-70,28	71,96
Profit sau pierdere pe unitatea de produs	lei/t	31,63	286	-9,48	-29,97	-85,6	11,08
Rata rentabilității	%	5,77	288	-1,76	-30,5	-87,78	2,01
Pragul de rentabilitate pe unități valorice	lei/ha	2859	114	2144	74,98	85,7	2501
Pragul de rentabilitate pe unități fizice	t/ha	4,93	110	4,04	81,95	90,08	4,49
Rata riscului de exploatare	%	80,17	103	75,84	94,60	97,22	78,01

Comparativ cu grâul, cultura de orz s-a dovedit superioară din punct de vedere al rentabilității, deoarece are o perioadă de vegetație mai scurtă și scapă de secetă.

S-a realizat o producție cu valori apropiate în cei doi ani, 6,44 t/ha în 2017 și 6,57 t/ha în 2018, față 5,33 t/ha la grâu în anul 2018.

Cheltuielile totale au fost 2721 lei/ha respectiv 2190 lei /ha, cheltuieli variabile în anul 2017 și 3172 lei/ha.

Cheltuieli totale în anul 2018 din care 2439 au fost reprezentate de cheltuielile variabile.

Față de un cost de producție de 420 lei/t în anul 2017 și 480 lei/t în 2018, prețul de valorificare a fost apropiat celui de producție în anul 2017, respectiv 484 lei/t și foarte stimulat în anul 2018, când producția a fost valorificată cu prețul de 680 lei/t.

În aceste condiții toți indicatorii de eficiență economică au fost pozitivi: 358 lei/ha venit net; 1159 lei/ha venit net + subvenții; 14,61% rata veniturului impozabil; 42,6% rata veniturului net + subvenții, 398 lei/ha profit, 14,61% rata rentabilității și 70,21% rata riscului de exploatare (tabelul 3).

La cultura de orz, în anul 2018 la toți parametrii de eficiență economică s-au înregistrat valori superioare anului 2017, ca urmare a creșterii prețului de valorificare cu 40% față de 2017, astfel venitul net + subvenții a fost de 2008 lei/ha (173% față de 2017), un profit de 1298 lei/ha și 197 lei/t, o rată a rentabilității ridicată de 40,91% și o rată a riscului de exploatare mică de 54,56%. În consecință și pe media celor doi ani cultura de orz s-a dovedit a fi foarte rentabilă (27,76% rata).

Tabelul 3

Principalii indicatori economici la cultura de orz în perioada 2017-2018 la SC Deagrime SRL
(The main economic indicators for the barley crop during 2017-2018 at CC Deagrime LLC)

INDICATORI	U.M.	2017	% media 2017-2018	2018	% față de 2017	% media 2017-2018	MEDIA
Producția	t/ha	6,44	99	6,57	102,0	101,0	6.51
Valoarea producției	lei/ha	3119	82	4470	143,3	117,8	3795
Subvenții	lei/ha	801	98	840	104,8	102,4	821
Produs brut	lei/ha	3920	85	5310	135,5	115,1	4615
Cheltuieli totale	lei/ha	2721	92	3172	116,6	107,7	2947
Cheltuieli variabile	lei/ha	2190	95	2439	111,4	105,4	2314
Cheltuieli fixe	lei/ha	531	84	733	138,0	116,0	632
Cost de producție	lei/t	420	93	480	114,3	106,7	450
Prețul de valorificare	lei/t	484	83	680	140,5	116,8	582
Venit impozabil	lei/ha	398	47	1298	326,3	153,1	848
Venit net	lei/ha	358	47	1168	326,3	153,1	763
Venit net + subvenții	lei/ha	1159	73	2008	173,2	126,8	1584
Rată venit impozabil	%	14,61	53	40,91	280,0	147,4	27,76
Rată venit net	%	13,15	53	36,82	280,0	147,4	24,99
Rată venit net + subvenții	%	42,6	80	63,3	148,6	119,5	52,95
Profit sau pierdere pe unitatea de producție	lei/ha	398	47	1298	326,3	153,1	848
Profit sau pierdere pe unitatea de produs	lei/t	61,71	48	197,42	319,9	152,4	129,57
Rata rentabilității	%	14,61	53	40,91	280,0	147,4	27,76
Pragul de rentabilitate pe unități valorice	lei/ha	2190	95	2439	111,4	105,4	2314
Rata riscului de exploatare	%	70,21	113	54,56	77,71	87,46	62,39

În ceea ce privește cultura de porumb, aceasta în anul 2017 a avut un bilanț pozitiv dar nu la nivelul potențialului speciei, în situația în care s-ar fi asigurat necesarul de apă respectiv irigarea; s-a realizat o producție de 6,33 t/ha cu cheltuieli totale de 3550 lei, din care 2572 lei/ha cheltuieli variabile (72,46%). Valoarea producției a fost de 3993 lei/ha în situația în care costul de producție a fost de 560 lei/t, iar prețul de valorificare 630 lei/t, ceea ce înseamnă un plus de 70 lei/t. Acesta a asigurat un venit net de 399 lei/ha, iar atunci când s-au adăugat și subvențiile, venitul a crescut la 1201 lei/ha, o rată a venitului net + subvenții de 33,82%, un profit de 444 lei/ha (70 lei/t), o rată a rentabilității rezonabilă de 12,50%, cu un prag de rentabilitate de 2572 lei/ha sau 4,08 t/ha și cu o rată a riscului de exploatare cu valoarea de 64,41% (tabelul 4).

Deficitul de precipitații din lunile aprilie-mai 2018 a afectat foarte mult cultura de porumb, astfel că s-a obținut o producție de numai 4,36 t/ha, producție care a reprezentat numai 68,88 din cea realizată în anul 2017. Astfel că prognozându-se efectele secetei, au fost reduse cheltuielile totale de la 3550 lei/ha în anul 2017, la 2489 în anul 2018, din care 1858 lei/ha au fost cheltuielile variabile. În final producția a fost valorificată cu un preț superior celui de producție (610 lei/t, față de 570 lei/t), cultura s-a încheiat cu un bilanț pozitiv și anume un venit net de 158 lei/ha, 998 lei/ha venit net + subvenții, un profit de 175 lei/ha, sau 40 lei/t, o rată a rentabilității mică de 7,05% și cu o rată a riscului de exploatare de 69,75% (tabelul 4).

În medie pe cei doi ani cultura de porumb a asigurat un venit net + subvenții de 1099 lei/ha, cu o rată a rentabilității de 9,77%.

Tabelul 4

**Principalii indicatori economici la cultura de porumb în perioada 2017-2018
la SC Deagrimex SRL**

(The main economic indicators for the corn crop during 2017-2018 at CC Deagrimex LLC)

INDICATORI	U.M.	2017	% media 2017-2018	2018	% față de 2017	% media 2017-2018	MEDIA
Producția	t/ha	6,33	118	4,36	68,88	81,57	5,35
Valoarea producției	lei/ha	3994	120	2665	66,72	80,04	3329
Subvenții	lei/ha	801	98	840	104,82	102,35	821
Produs brut	lei/ha	4795	116	3505	73,09	84,45	4150
Cheltuieli totale	lei/ha	3550	118	2489	70,12	82,43	3020
Cheltuieli variabile	lei/ha	2572	116	1859	72,25	83,89	2215
Cheltuieli fixe	lei/ha	978	122	631	64,51	78,43	804
Cost de producție	lei/t	560	99	0,57	101,76	100,87	0,56
Preț de valorificare	lei/t	630	102	610	96,83	98,39	620
Venit impozabil	lei/ha	444	143	175	39,54	56,68	310
Venit net	lei/ha	399	143	158	39,54	56,68	279
Venit net + subvenții	lei/ha	1201	109	998	83,11	90,78	1099
Rată venit impozabil	%	12,5	128	7,05	56,4	72,12	9,77
Rată venit net	%	11,25	128	6,34	56,4	72,12	8,8
Rată venit net + subvenții	%	33,82	92	40,09	118,53	108,48	36,96
Profit sau pierdere pe unitatea de producție	lei/ha	444	143	175	39,55	56,68	310
Profit sau pierdere pe unitatea de produs	lei/t	70	127	40,17	57,39	72,93	55,09
Rata rentabilității	%	12,5	128	7,05	56,4	72,12	9,77
Pragul de rentabilitate pe unități valorice	lei/ha	2572	116	1859	72,25	83,89	2215
Pragul de rentabilitate pe unități fizice	t/ha	4,08	115	3,05	74,62	85,46	3,56
Rata riscului de exploatare	%	64,41	96	69,75	108,29	103,98	67,08

Dintre speciile de plante oleoproteice, SC Deagrimex SRL cultivă floarea-soarelui și rapiță.

În ceea ce privește producția obținută la cultura de floarea-soarelui, aceasta a avut valori apropiate în cei doi ani de studiu, 2,73 t/ha în 2017 și 2,78 t/ha în anul 2018.

Diferența în ceea ce privește eficiența economică a acestei culturi au făcut-o cheltuielile și prețul de valorificare, astfel, în anul 2017, cheltuielile totale au fost de 2966 lei/ha, din care cheltuieli variabile 2388 lei/ha, iar în anul 2018, cheltuielile totale, 3506 lei/ha, cheltuieli variabile 2828 lei/ha.

În anul 2017, costul de producție a fost de 1080 lei/t și 1270 lei/t în 2018, în condițiile în care prețul de valorificare a fost 1730 lei/t în 2017 și numai 1270 lei/t în anul 2018, o scădere de 460 lei/t, scădere care s-a regăsit în principalii indicatori de eficiență economică, astfel în 2017, s-au obținut 2389 lei/ha venit net + subvenție, o rată a venitului net + subvenție de 80,54%, un profit de 1764 lei/ha, cu 645 lei/t, o rată a rentabilității de 59,46%, un prag de rentabilitate de 2388 lei/t (1,38 t/ha) și o rată a riscului de exploatare de 50,49% (tabelul 5).

În anul 2018, s-au obținut numai 866 lei/ha venit net + subvenție, o rată a venitului net + subvenție de 24,71%, un profit de numai 28,96 lei/ha, cu 10 lei/t de produs, o rată a rentabilității de numai 0,83%, un prag de rentabilitate de 2828 lei/t (2,23 t/ha) și o rată mare a riscului de exploatare de 80,02%.

Tabelul 5

**Principalii indicatori economici la cultura de floarea-soarelui în perioada 2017-2018
la SC Deagrimex SRL**

(The main economic indicators for the sunflower crop during 2017-2018 at CC Deagrimex LLC)

INDICATORI	U.M.	2017	% media 2017-2018	2018	% față de 2017	% media 2017-2018	MEDIA
Producția	t/ha	2,73	99	2,78	101,8	100,9	2,76
Valoarea producției	lei/ha	4729	114	3535	74,7	85,5	4132
Subvenții	lei/ha	801	98	840	104,8	102,4	821
Produs brut	lei/ha	5531	112	4375	79,1	88,3	4953
Cheltuieli totale	lei/ha	2966	92	3506	118,2	108,3	3236
Cheltuieli variabile	lei/ha	2388	92	2828	118,5	108,5	2608
Cheltuieli fixe	lei/ha	578	92	677	117,2	107,9	628
Cost de producție	lei/ha	1080	93	1.26	116,7	107,5	1,17
Prețul de valorificare	lei/ha	1730	115	1270	73,4	84,7	1500
Venit impozabil	lei/ha	1764	197	28,98	1,6	3,2	896
Venit net	lei/ha	1587	197	26,08	1,6	3,2	807
Venit net + subvenții	lei/ha	2389	147	866	36,3	53,2	1627
Rată venit impozabil	%	59,46	197	0,83	1,4	2,7	30,15
Rată venit net	%	53,52	197	0,74	1,4	2,7	27,13
Rată venit net + subvenții	%	80,54	153	24,71	30,7	47,0	52,62
Profit sau pierdere pe unitatea de producție	lei/ha	1764	197	28,98	1,6	3,2	896
Profit sau pierdere pe unitatea de produs	lei/t	645	197	10,41	1,6	3,2	328
Rata rentabilității	%	59,46	197	0,83	1,4	2,7	30,15
Pragul de rentabilitate pe unități valorice	lei/ha	2388	92	2828	118,5	108,5	2608
Pragul de rentabilitate pe unități fizice	t/ha	1,38	77	2,23	161,6	123,5	1,8
Rata riscului de exploatare	%	50,49	77	80,02	158,49	122,63	65,26

Rapița este o specie deosebit de rentabilă atunci când la sfârșitul verii-începutul toamnei există în sol o umiditate satisfăcătoare care să asigure răsărirea și instalarea culturii.

La SC Deagrimex Brăila, în anul 2017, s-a dovedit o cultură foarte rentabilă, a realizat o producție de 2,73 t/ha în condițiile în care cheltuielile totale au fost de 3184 lei/ha, din care 2653 lei/ha cheltuieli variabile, iar valoarea producției a fost de 5740 lei, adăugând și subvenția, venitul net + subvenția a fost de 3102 lei/ha, cu o rată a rentabilității mare, de 80,27%, un prag de rentabilitate de 2653 lei/ha sau 1,26 t/ha și cu o rată a riscului de exploatare de numai 46,22%.

Lipsa precipitațiilor în lunile august-septembrie 2017, când s-au înregistrat numai 2 și respectiv 6 mm, au întârziat instalarea culturii, la care s-a adăugat și deficitul hidric din aprilie 2018 când a plouat numai 6 mm, a făcut ca acest deficit hidric, să se regăsească în producția mică realizată în anul 2018, de numai 1,13 t/ha, cu o cheltuială de 2151 lei/ha în condițiile în care valoarea producției a fost de numai 1652 lei/ha. La aceasta s-a adăugat și prețul de valorificare mult mai mic decât în anul precedent, 1450 lei/t, în 2018, față de 2100 lei/t în 2017, astfel că, venitul net + subvenții a fost de 391 lei/ha, cu o rată a venitului net + subvenții de 18,18%, cu o pierdere de -499 lei/ha și -438 lei/t și o rată foarte mare a riscului de exploatare de 85,81%.

Ținând cont de faptul că anul 2017 a fost foarte rentabil pentru cultura de rapiță, pe media celor doi ani, indicatorii de eficiență economică susțin păstrarea acestei specii în asolament.

Tabelul 6

Principali indicatori economici la cultura de rapiță în perioada 2017-2018 la SC Deagrimex SRL
(The main economic indicators for the rapeseed crop during 2017-2018 at CC Deagrimex LLC)

INDICATORI	U.M.	2017	% media 2017-2018	2018	% față de 2017	% media 2017-2018	MEDIA
Producția	t/ha	2,73	141	1,13	41,4	58,6	1,93
Valoarea producției	lei/ha	5740	155	1652	28,8	44,7	3696
Subvenții	lei/ha	801	98	840	104,8	102,4	821
Produs brut	lei/ha	6542	145	2492	38,1	55,2	4517
Cheltuieli totale	lei/ha	3184	119	2151	67,6	80,6	2668
Cheltuieli variabile	lei/ha	2653	130	1418	53,5	69,7	2035
Cheltuieli fixe	lei/ha	531	84	733	138,0	116,0	632
Cost de producție	lei/t	1160	76	1,89	162,0	123,7	1,53
Prețul de valorificare	lei/t	2100	118	1450	69,1	81,7	1775
Venit impozabil	lei/ha	2556	248	-499	-19,5	-48,5	1029
Venit net	lei/ha	2300	248	-449	-19,5	-48,5	926
Venit net + subvenții	lei/ha	3102	178	391	12,6	22,4	1746
Rată venit impozabil	%	80,27	281	-23,18	-28,9	-81,2	28,54
Rată venit net	%	72,24	281	-20,87	-28,9	-81,2	25,69
Rată venit net + subvenții	%	97,41	169	18,18	18,7	31,5	57,8
Profit sau pierdere pe unitatea de producție	lei/ha	2556	248	-499	-19,5	-48,5	1029
Profit sau pierdere pe unitatea de produs	lei/t	935	376	-438	-46,8	-175,9	249
Rata rentabilității	%	80,27	281	-23,18	-28,9	-81,2	28,54
Pragul de rentabilitate pe unități valorice	lei/ha	2653	130	1418	53,5	69,7	2035
Pragul de rentabilitate pe unități fizice	t/ha	1,26	113	0,98	77,4	87,3	1,12
Rata riscului de exploatare	%	46,22	70	85,81	185,66	129,99	66,01

În sinteză (tabelul 7), în perioada 2017-2018, doi ani foarte diferiți din punct de vedere climatic, producția și respectiv valoarea acesteia a înregistrat cele mai mari valori la culturile de rapiță 5740 lei/ha în anul 2017, orz 4470 lei/ha în anul 2018, floarea-soarelui, cu 4729 lei/ha în 2017; în medie pe doi ani la rapiță, 3696 lei/ha, 3685 lei/ha floarea-soarelui și 3632 lei/ha la orz.

Tabelul 7

Pricipalii indicatori ai culturilor la SC Deagrime SRL în perioada 2017-2019
(The main indicators of crops at CC Deagrime LLC in the period 2017-2018)

Indicatori/cultură		Grâu	Porumb	Orz	Floarea-soarelui	Rapiță
Valoarea producției (lei/ha)	2017	3566	3994	3119	4729	5740
	2018	2826	2665	4470	3535	1652
	Media	3196	3329	3794,5	4132	3696
Cheltuielile de producție (lei/ha)	2017	3371	3550	2721	2966	3184
	2018	2877	2489	3172	2966	2151
	Media	3124	3019	2946	2966	2668
Venitul net (lei/ha)	2017	175	399	358	1587	2300
	2018	-46	158	1168	26	-449
	Media	64,5	279	763	807	926
Rata rentabilității (%)	2017	5,77	12,50	14,61	59,46	80,27
	2018	-1,76	7,05	40,91	0,83	-23,18
	Media	2,01	9,78	27,76	30,15	28,55

Cheltuielile de producție au avut valori diferite de la an la an și de la o specie la alta în funcție de prețul de cost al principalelor inputuri (îngrășăminte, sămânță, combustibil și piese de schimb) și au fost cuprinse între 2151 lei/ha la rapiță în anul 2018 și 3350 lei la porumb în anul 2017.

Deși prețul de valorificare este foarte mult influențat de cerere și ofertă și a oscilat de la un an la altul, între acești doi indicatori, cheltuieli și valoarea producției a fost pusă în evidență o corelație pozitivă, asigurată statistic la nivel semnificativ, $r=0,528^*$ (figura 3), în consecință nu întotdeauna investițiile în inputuri se regăsesc în venituri, când apa este factorul limitativ în zona cercetată, ca de altfel în foarte multe zone din România.

Venitul net a avut valori negative la cultura de rapiță în anul 2018 (-448,85 lei/ha), specie la care s-a înregistrat și cea mai ridicată valoare în 2017 (2300 lei/ha).

În medie pe cei doi ani acest indicator a avut valori cuprinse între 64,5 lei/ha la cultura de grâu, după care a urmat porumbul cu 279 lei/ha, orzul cu 763 lei/ha, floarea-soarelui cu 807 lei/ha, ca în fruntea clasamentului să se situeze rapița cu 926 lei/ha.

Corelată cu cei trei indicatori prezentați mai sus, a fost și rata rentabilității (figurile 4 și 5), indicator care s-a corelat la nivel foarte semnificativ cu valoarea producției ($r=0,953^{**}$), iar între rata rentabilității și venitul net corelația este pozitivă, foarte semnificativ ($r=0,996^{***}$).

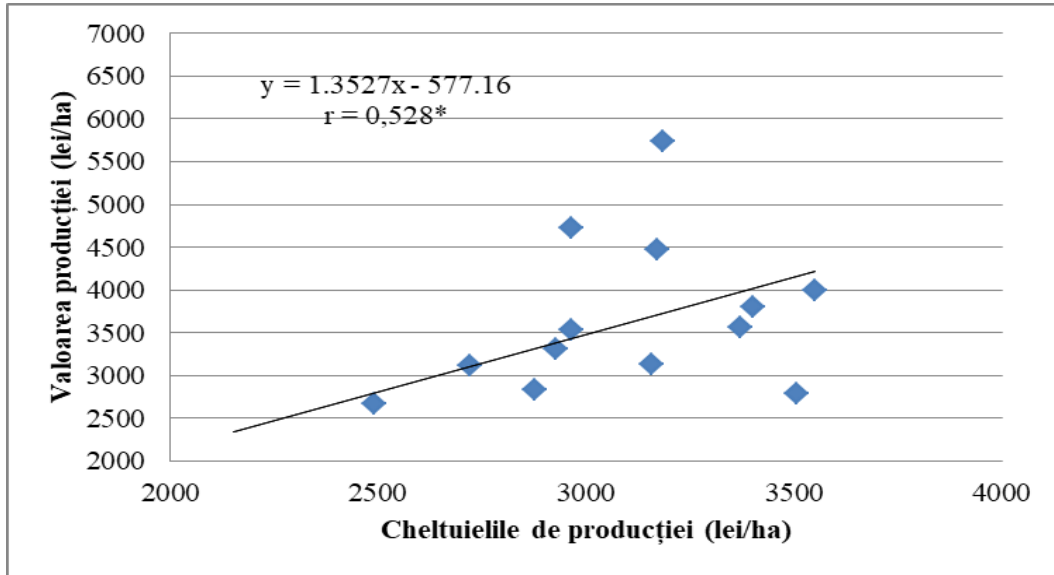

Figura 4 – Relația dintre valoarea producției și cheltuielile de producție pentru structura de culturi de la SC Deagrimex SRL în perioada 2017-2018
(The relationship between yield value and yield expenses for the structure of crops from CC Deagrimex LLC in the period 2017-2018)

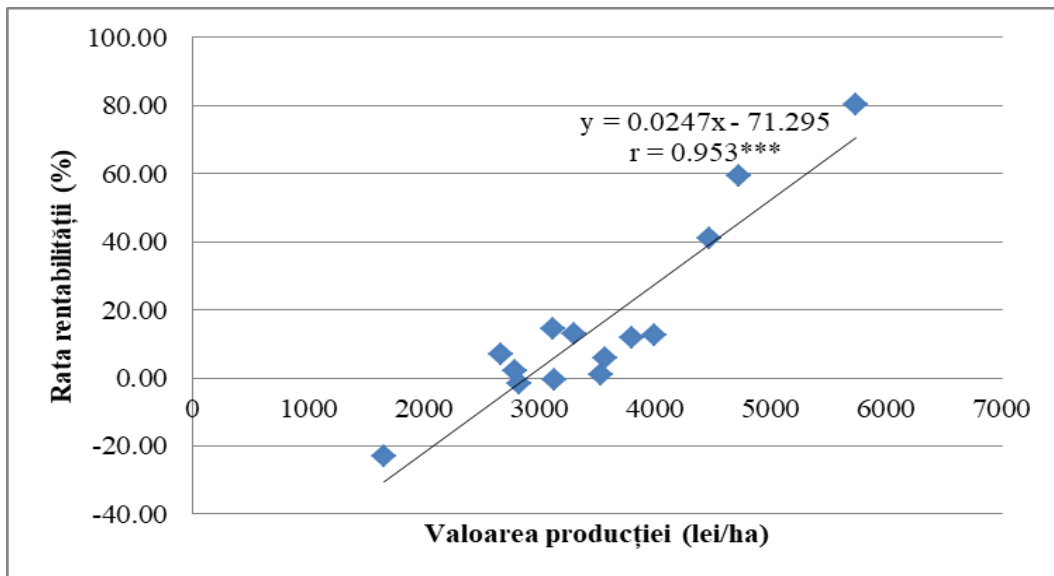

Figura 5 – Relația dintre valoarea producției și rata rentabilității pentru structura de culturi de la SC Deagrimex SRL în perioada 2017-2019
(The relationship between the value of yield and the rate of return for the structure of crops from CC Deagrimex LLC in the period 2017-2019)

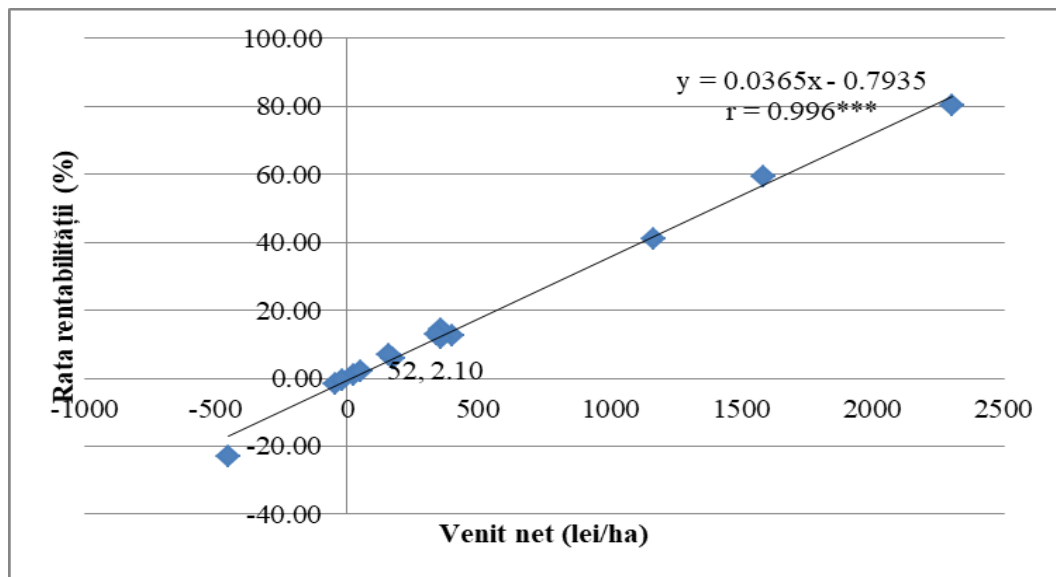

Figura 6 – Relația dintre venitul net și rata rentabilității pentru structura de culturi de la SC Deagrimex SRL în perioada 2017-2019
(The relationship between the net income and the rate of return for the crop structure from CC Deagrimex LLC in the period 2017-2019)

CONCLUZII

Analiza principalilor indicatori de eficiență economică a culturilor la societatea comercială SC Deagrimex SRL a evidențiat următoarele:

- dintre cerealele păioase, orzul a fost mai rentabil decât grâul, în condițiile date ca urmare a unei perioade mai scurte de vegetație;
- porumbul poate fi o cultură rentabilă atunci când rezerva de apă din sol la desprimăvărare este ridicată și totalul precipitațiilor zonei depășește 600 mm, sau se asigură irigarea;
- dintre plantele oleaginoase se recomandă rapița, dar să existe condiții optime pentru instalarea culturii.

În concordanță cu prevederile GAEC 6-8 din Planul Național Strategic pentru anul 2023-2027 se recomandă păstrarea în asolament a celor cinci specii analizate, la care se va adăuga o suprafață de 5% cu o specie leguminoasă (lucernă pentru furaj sau pentru sămânță, soia, mazăre) și 5% din suprafață va fi lăsată pârloagă începând cu anul 2024.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- GHIC, G., GRIGORESCU, J.C., 2008 – *Analiză economico-financiară*. Editura Universitară, București.
- IONIȚĂ, N., MĂRCUȚĂ, L., MĂRCUȚĂ, A., 2018 – *The evolution of agricultural holdings in macroregion four (south west-Oltenia) after Romania's integration into the European Union*. Jurnal Scientific Papers, Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, 18(2): 255-258.

- MĂRCUȚĂ, A.G., MĂRCUȚĂ, L., 2019 – *Analysis of agricultural entrepreneurial income and its role in agriculture financing. Case study*. Romania Jurnal Scientific Papers, Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, 19(3): 399-403.
- ROBU, V., ANGHEL, I., ȘERBAN, E.C., 2014 – *Analiza economico-financiară a firmei*. Editura Economică București.
- TINDECHE, C., 2013 – *Gestiunea și analiza tehnico-economică a unităților de alimentație publică și agroturism*. Editura Ceres, București.
- VÂLCEANU, Gh., ROBU, V., GEORGESCU, N., 2005 – *Analiză economico-financiară*. Editura Economică, București.

Prezentată Comitetului de redacție 25 iulie 2023